

Η ξυλώδης χλωρίδα του Ζωολογικού Κήπου Θεσσαλονίκης

Κοντογιάννη Α.¹, Ξανθοπούλου Α.², Ελευθεριάδου Ε.², Θεοδωρόπουλος Κ.²,
Τσιτσώνη Θ.³

¹Τμήμα Δασοπονίας & Διαχείρισης Φυσιικού Περιβάλλοντος, Τ.Ε.Ι. Λαμίας, 36100
Καρπενήσι (aimbkon@teilam.gr)

^{2,3} Σχολή Δασολογίας & Φυσιικού Περιβάλλοντος, Α.Π.Θ., 54124 Θεσσαλονίκη
(eelefthe@for.auth.gr, ktheodor@for.auth.gr, tsitsoni@for.auth.gr)

²Εργαστήριο Δασικής Βοτανικής-Γεωβοτανικής, ³Εργαστήριο Δασοκομίας

Περίληψη

Βασικός παράγοντας για την αξιολόγηση της λειτουργίας και της αποτελεσματικότητας των πράσινων χώρων είναι η σύνθεση της βλάστησης τόσο στον αστικό όσο και στον περιαστικό χώρο. Περιοχή έρευνας αποτελεί ο Ζωολογικός Κήπος του περιαστικού δάσους Σείχ Σου, όπου η βλάστηση είναι αποτέλεσμα ανθρωπογενούς επέμβασης. Σκοπός της εργασίας είναι η καταγραφή της ξυλώδους χλωρίδας και η αξιολόγησή της. Καταγράφηκαν συνολικά 111 ξυλώδη taxa (8 γυμνόσπερμα, 101 δικότυλα και 2 μονοκότυλα), που ανήκουν σε 47 οικογένειες και 88 γένη. Πλουσιότερες οικογένειες είναι αυτές των Rosaceae, Caprifoliaceae και Oleaceae με 20, 8 και 7 taxa αντίστοιχα. Σχεδόν τα μισά από τα taxa είναι ξενικής προέλευσης και από αυτά περίπου το 78% προέρχεται από την Ασία.

Woody flora of the Zoo of Thessaloniki

Kontogianni A.¹, Xanthopoulou A.², Eleftheriadou E.², Theodoropoulos K.²,
Tsitsoni T.³

¹Department of Forestry & Natural Environment Management, T.E.I. of Lamia, 36100
Karpenissi (aimbkon@teilam.gr)

^{2,3}Faculty of Forestry & Natural Environment, A.U.Th, 54124 Thessaloniki
(eelefthe@for.auth.gr; ktheodor@for.auth.gr; tsitsoni@for.auth.gr)

²Laboratory of Forest Botany-Geobotany, ³Laboratory of Silviculture

Abstract

A basic factor for the evaluation of the fraction and the effectiveness of green spaces is the composition of vegetation in urban and peri-urban areas. The research area is the Zoo in peri-urban forest of Seih Sou, where the vegetation is the result of human intervention. The aim of the research is to record and evaluate the vegetation. The total number of woody taxa that have been recorded is 111 (8 gymnosperms, 101 dicotyledons and 2 monocotyledons), which belong in 47 families and 88 genera. The majority of the species are from the families of Rosaceae, Caprifoliaceae and Oleaceae with 20, 8 and 7 taxa each. Almost the half of the species that had been planted is of foreign origin and the 78% of them come from Asia.

Εισαγωγή

Για την αξιολόγηση της ποιότητας ζωής των κατοίκων στις πόλεις, σημαντικά κριτήρια αποτελούν η παρουσία των πράσινων χώρων, η έκταση που καταλαμβάνουν, η λειτουργία τους και η αποτελεσματικότητά τους. Ο βασικότερος από τους παραπάνω παράγοντες που διαμορφώνουν το τοπίο και ιδιαίτερα το δασικό τοπίο είναι η ύπαρξη της δασικής βλάστησης η οποία κυριαρχεί στο τοπίο και η οποία σε ορισμένες περιπτώσεις επισκιάζει ή τονίζει άλλα φυσικά χαρακτηριστικά του. Το αστικό πράσινο συνεισφέρει στην ανύψωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων μιας πόλης, αλλά και της κοινωνίας συνολικά (Hauer & Johnson 1992, Ντάφης 2001). Οι περισσότεροι άνθρωποι προτιμούν να ζουν, να εργάζονται και να περνούν τον ελεύθερο χρόνο τους σε περιοχές με υγιείς και καλά διατηρημένο αστικό πράσινο και περιαστικά δάση (Dwyer et al. 1989, 1991, Schroeder 1990). Σημαντικές έρευνες δείχνουν ότι οι άνθρωποι όχι μόνο προτιμούν για την αναψυχή τους τα περιποιημένα πάρκα, αλλά προτίθενται και να πληρώσουν προκειμένου να έχουν αυτό το προνόμιο (Dwyer et al. 1989).

Το αστικό δάσος περιλαμβάνει όλη την ξυλώδη βλάστηση μέσα στα περιβάλλοντα κατοικημένων περιοχών, από τα μικρότερα χωριά μέχρι τις μεγαλύτερες πόλεις (Gray & Deneke 1986). Ένα τέτοιο δάσος είναι και το δάσος του Σέιχ Σου, στη Θεσσαλονίκη, τμήμα του οποίου αποτελεί την περιοχή έρευνας της παρούσας εργασίας. Συγκεκριμένα, σκοπός της εργασίας αυτής είναι η καταγραφή και αξιολόγηση της ξυλώδους χλωρίδας του ζωολογικού κήπου του Σέιχ Σου.

Περιοχή Έρευνας

Η έρευνα έγινε στο ζωολογικό κήπο Θεσσαλονίκης, έκτασης 50 στρεμμάτων, ο οποίος αποτελεί τμήμα του Περιαστικού δάσους του Σέιχ Σου. Το υψόμετρο της περιοχής είναι περίπου 160 m. Από τις παρατηρήσεις του Μετεωρολογικού Σταθμού του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου και με βάση την κλιματική κατάταξη κατά Köppen, η περιοχή εντάσσεται στον κλιματικό τύπο Csa (μεσογειακό κλίμα), με θερμό και ξηρό καλοκαίρι και ήπιο χειμώνα (Φλόκας 1997). Στην ευρύτερη περιοχή υπάρχει τεχνητό δάσος τραχείας Πεύκης ηλικίας περίπου 30 ετών. Η περιοχή ανήκει στην παραμεσογειακή ζώνη βλάστησης *Quercetalia pubescentis* και ειδικότερα στην υποζώνη *Ostryo-Carpinion* και στον αυξητικό χώρο του *Coccifero-Carpinetum* (Αθανασιάδης 1982).

Υλικά και μέθοδοι

Για την καταγραφή της βλάστησης χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα που είχαν συλλεχθεί από την περιοχή έρευνας κατά τα έτη 2002-2003. Επιπλέον ο κατάλογος των ειδών επικαιροποιήθηκε βάσει παρατηρήσεων από την ίδια περιοχή κατά την περίοδο από τον Μάρτιο έως τον Ιούνιο του 2008.

Για τον προσδιορισμό και την ονοματολογία των taxa χρησιμοποιήθηκαν τα συγγράμματα “European Garden Flora” Vol. 1-6 (Culen et al. 2000), “Flora Europaea” Vol. 1-5 (Tutin et al. 1968-1980, 1993) και “Handbuch der Laubgehölze”, Band I-III (Krüssmann 1976- 1978) , ενώ για τη χωρολογία τους ακολουθήθηκε η διαίρεση του ευρωπαϊκού χώρου κατά Oberdorfer (1990). Ειδικότερα χρησιμοποιήθηκαν τα συγγράμματα “Pflanzensoziologische Exkursionsflora” (Oberdorfer 1990) και “Exkursionsflora für Kreta” (Jahn & Schönfelder 1995).

Αποτελέσματα – Συζήτηση

Χλωριδικός Κατάλογος

Spermatophyta - Gymnospermae

Cupressaceae

Cupressus arizonica E.L.Greene – N-Am

Cupressus sempervirens L. – omed

Juniperus chinensis L. – As

Thuja orientalis L. – As

Pinaceae

Cedrus deodara (Roxb.) G. Don – As

Cedrus libani A. Richard – As

Picea pungens Engelm. – Am

‘Glauca’

Pinus brutia Ten. – omed

Spermatophyta - Angiospermae

Dicotyledones

Anacardiaceae

Cotinus coggygria Scop. – osmed

Pistacia lentiscus L. – smed

Apocynaceae

Nerium oleander L. – med

Vinca major L. – wmed

Aquifoliaceae

Ilex aquifolium L. – atl-smed

‘Argentea Marginata’

Araliaceae

Hedera helix L. – subatl-smed

Asteraceae

Santolina rosmarinifolia L. – wmed

Senecio bicolor (Willd.) Tod. – med

Berberidaceae

Berberis julianae Schneid. – As

Berberis x ottawensis Schneid. – hybrid

Nandina domestica Thunb. – As

Betulaceae

Betula pendula Roth – no-eurassubozean

Bignoniaceae

Campsis x tagliabuana (Vis.) Rehd –

hybrid

Buddlejaceae

Buddleja davidii Franchet – As

Buxaceae

Buxus sempervirens L. – (w)med

Caprifoliaceae

Lonicera fragrantissima Lindl. & Paxt. – As

Lonicera pileata Oliv. – As

Sambucus nigra L. – subatl-smed

Symphoricarpos orbiculatus Moench – As

Viburnum odoratissimum Ker. – As

Viburnum opulus L. – euras(subozean)

‘Sterile’

Viburnum tinus L. – wmed

Weigela florida (Bunge.) DC. – As

Celastraceae

Euonymus japonicus Thuberg – As

Cistaceae

Cistus creticus L. – med

Fumana thymifolia (L.) Webb – med

Cornaceae

Cornus alba L. – As

Cornus sanguinea L. ssp. *sanguinea* –
smed(-subatl)

Ericaceae

Arbutus unedo L. – med

Fabaceae

Albizia julibrissin (Willd.) Durazz. –
Afr+As

Cassia corymbosa Lam. – Am

Cercis siliquastrum L. – osmed

Gleditsia triacanthos L. – Am

Robinia pseudoacacia L. – Am

Spartium junceum L. – med

Fagaceae

Quercus coccifera L. – med

Quercus pubescens Willd. – smed

Hamamelidaceae

Liquidambar styraciflua L. – Am

Hippocastanaceae

Aesculus hippocastanum L. – balc

Hydrangeaceae

Philadelphus coronarius L. – gemäßkont

Philadelphus pubescens Loisel – Am

Hypericaceae

Hypericum androsaemum L. – med

Hypericum calycinum L. – balc

Hypericum forrestii x *H. calycinum*

(*Hypericum* ‘Hidcote’) – hybrid

Hypericum olympicum L. – balc+An

Lamiaceae

Lavandula angustifolia Miller – wmed

Rosmarinus officinalis L. – wmed

Teucrium fruticans L. – wmed

Thymus sibthorpii Bentham – subbalc

Lauraceae

Laurus nobilis L. – med

Lythraceae

Lagerstroemia indica L. – As

Malvaceae

Hibiscus syriacus L. – As

Meliaceae

Melia azedarach L. – As

Moraceae

Ficus carica L. – med

Morus alba L. – As

Myrtaceae

Myrtus communis L. – med

Oleaceae

Forsythia x intermedia Zab – hybrid

Jasminum mesnyi Hance – As

Jasminum polyanthum Franch. – As

Ligustrum lucidum Aiton fil. – As

Ligustrum ovalifolium Hassk. – As

Olea europaea L. – med

Syringa vulgaris L. – balc

Pittosporaceae

Pittosporum tobira (Thunb.) Aiton fil. – As

Platanaceae

Platanus hybrida Brot. – hybrid

Platanus orientalis L. – omed

Punicaceae

Punica granatum L. – As

Rhamnaceae

Paliurus spina-christi Miller – wmed

Rhamnus alaternus L. – med

Rosaceae

Chaenomeles speciosa (Sweet) Nakai – As

Cotoneaster franchetii Boiss. – As

Cotoneaster horizontalis Decne – As

Cotoneaster lacteus W. W. Sm. – As

Cotoneaster salicifolius Franch. – As

Crataegus monogyna Jacqin – smed(-subatl)

Kerria japonica (L.) DC. – As

Malus sylvestris Miller – eurassubozean-smed

Prunus cerasifera Ehrhart var. *divaricata* Ledeb. – As ‘Pissardii’

Prunus laurocerasus L. – As

Prunus serrulata Lindl. – As

Pyracantha coccinea M.J. Roemer – omed

Pyrus spinosa Forskal. – med

Rosa sp.

Rubus sp.

Sarcopoterium spinosum (L.) Spach – omed

Sorbaria sorbifolia (L.) A. Br. – As

Spiraea cantoniensis Lour. – As

Spiraea chamaedryfolia L. – opralp-gemäßkont

Spiraea japonica L. – As

Salicaceae

Populus alba L. – med-smed-euras

Populus thevestina Dode – Afr+As

Salix alba L. – smed-eurassubozean

Sapindaceae

Koeleruteria paniculata Laxm – As

Saxifragaceae

Deutzia scabra Thunb. – As

Scrophulariaceae

Hebe ‘Andersonii’ = *H. salicifolia* x *H. speciosa* – hybrid

Simaroubaceae

Ailanthus altissima (Miller) Swingle – As

Tiliaceae

Tilia cordata Mill. – gemäßkont

Ulmaceae

Celtis australis L. – (o)med

Ulmus procera Salisb. – smed

Verbenaceae

Vitex agnus-castus L. – omed

Vitaceae

Parthenocissus quinquefolia (L.) Planchon – Am

Monocotyledones

Agavaceae

Agave americana L. – Am

Liliaceae

Asparagus acutifolius L. – med

Στο Ζωολογικό Κήπο Θεσσαλονίκης καταγράφηκαν συνολικά 111 ξυλώδη taxa, από τα οποία 8 γυμνόσπερμα, 101 δικότυλα και 2 μονοκότυλα (Πίνακας 1), που ανήκουν σε

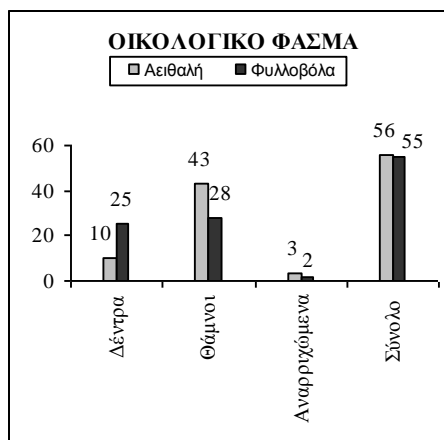
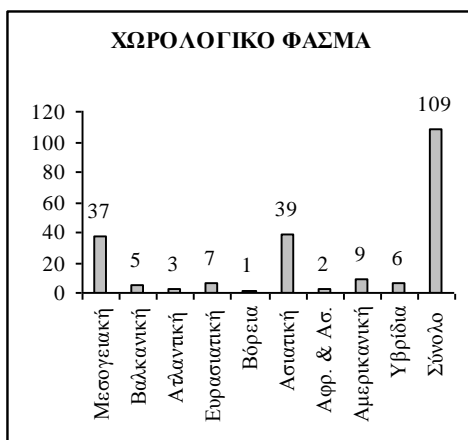
47 οικογένειες και 88 γένη. Πλουσιότερες οικογένειες είναι αυτές των Rosaceae, Carpinifoliaceae και Oleaceae με 20, 8 και 7 taxa αντίστοιχα.

Πιν. 1: Αναλυτικά στοιχεία της ξυλώδους χλωρίδας του Ζωολογικού Κήπου Θεσσαλονίκης.

	Οικογένειες	Γένη	Είδη	Υποείδη	Υβρίδια	Σύνολο	Ποσοστό
Gymnospermae	2	6	8	0	0	8	7,2
Dicotyledones	43	80	94	1	6	101	91,0
Monocotyledones	2	2	2	0	0	2	1,8
Σύνολο	47	88	104	1	6	111	100,0

Από το χωρολογικό φάσμα της ξυλώδους χλωρίδας του Ζωολογικού Κήπου Θεσσαλονίκης (Εικόνα 1), προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής στην ξυλώδη χλωρίδα κατέχει η ασιατική και μεσογειακή ενότητα με 39 taxa (35,78%) και 37 taxa (33,94%) αντίστοιχα. Ακολουθούν με μικρότερα ποσοστά η αμερικανική με 9 taxa (8,26%), η ευρασιατική με 7 taxa (6,42%), η βαλκανική με 5 taxa (4,59%), η ατλαντική με 3 taxa (2,75%), η αφρικανική & ασιατική με 2 taxa (1,83%), η βόρεια με ένα μόνο taxon και τέλος υπάρχουν και 6 υβρίδια που αντιστοιχούν στο 5,51% της ξυλώδους χλωρίδας του Ζωολογικού Κήπου και για τα οποία δεν είναι εφικτή η ένταξή τους σε κάποια χωρολογική ενότητα.

Η πλειονότητα των ξυλωδών taxa του Ζωολογικού Κήπου Θεσσαλονίκης (Εικόνα 1) εμφανίζει θαμνώδη μορφή (71 taxa, 64%), ακολουθούν τα δενδρώδη (35 taxa, 31,5%) και τέλος τα αναρριχώμενα (5 taxa, 4,5%). Στο σύνολο των καταγεγραμμένων taxa τα φυλλοβόλα και τα αειθαλή εμφανίζουν παρόμοια ποσοστά (49,55% και 50,45% αντίστοιχα). Στις δενδρώδεις μορφές επικρατούν τα φυλλοβόλα taxa, ενώ στα είδη που εμφανίζονται με θαμνώδη ή αναρριχώμενη μορφή επικρατούν τα αειθαλή taxa.

Εικόνα 1. Χωρολογικό και οικολογικό φάσμα της ξυλώδους χλωρίδας του Ζωολογικού κήπου Θεσσαλονίκης.

Συμπεράσματα

- Η ξυλώδης χλωρίδα του Ζωολογικού κήπου Θεσσαλονίκης, αποτελείται από 111 taxa.
- Πλουσιότερες οικογένειες είναι αυτές των Rosaceae με 20 taxa, Caprifoliaceae με 8 taxa και Oleaceae με 7 taxa.
- Οι θαμνώδεις μορφές υπερτερούν των δενδρωδών και αναρριχώμενων.
- Η συμμετοχή αειθαλών και φυλλοβόλων taxa είναι σχεδόν ισοδύναμη.
- Σχεδόν τα μισά από τα taxa είναι ξενικής προέλευσης και από αυτά περίπου το 78% ασιατικά.
- Η συμμετοχή των μεσογειακών και ασιατικών ειδών είναι σημαντική.

Βιβλιογραφία

- Αθανασιάδης Ν. 1982. Δασική Φυτοκοινωνιολογία. Εκδόσεις Γιαχούδη-Γιαπούλη, Θεσσαλονίκη, 119 σελ.
- Cullen J., Alexander J.C.M., Brickell C.D., Edmondson J.R., Green P.S., Heywood V.H., Jorgensen P.-M., Jury S.L., Knees S.G., Maxwell H.S., Miller D.M., Robson N.K.B., Walters S.M. & Yeo P.F. (eds) 2000. The European Garden Flora. Vol. 1-6, Cambridge University Press.
- Dwyer J.F., Schroeder H.W., Louviere J.J. & Anderson D.H. 1989. Urbanite's willingness to pay for trees and forests in recreation areas. *Journal of Arboriculture* 15(10): 247-252.
- Dwyer J.F., Schroeder H.W. & Gobster P.H. 1991. The significance of urban trees and forests: toward a deeper understanding of values. *Journal of Arboriculture* 17(10): 276-284.
- Hauer R.J. & Johnson G.R. 1992. Tree Risk Management. Pp. 5-10. In: Pokorny J.D. (eds), *Urban Tree Risk Management: A Community Guide to Program Design and Implementation*, USDA Forest Service, Northeastern Area, St. Paul, MN. www.na.fs.fed.us/spfo/pubs/uf/utrm
- Jahn R. & Schönfelder P. 1995. *Exkursionsflora für Kreta*. Ulmer, Stuttgart.
- Krüssman G. 1976, 1977, 1978. *Handbuch der Laubgehölze*, Band I-III. Verlag Paul Parey.
- Ντάφης Σπ. 2001. Δασοκομία Πόλεων. Εκδόσεις Art of Text, Θεσσαλονίκη, 198 σελ.
- Oberdorfer E. 1990. *Pflanzensoziologische Exkursionsflora*. Ulmer, Stuttgart.
- Schroeder H.W. 1990. Perceptions and preferences of urban forest users. *Journal of Arboriculture* 16(3): 58-61.
- Tutin T.G., Heywood V.H., Burges N.A., Moore D.M., Valentine D.H., Walters S.M. & Webb D.A. (eds.) 1968, 1972, 1976, 1980. *Flora Europaea* 2-5. Cambridge University Press.
- Tutin T.G., Burges N.A., Chater A.O., Edmondson J.R., Heywood V.H., Moore D.M., Valentine D.H., Walters S.M. & Webb D.A. (eds.) 1993. *Flora Europaea* 1, Sec. Ed. Cambridge University Press.
- Φλόκας Α. 1997. *Μαθήματα μετεωρολογίας και κλιματολογίας*. Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη, 465 σελ.